

Przedmiotowe zasady oceniania

Klasa 4 – wymagania na poszczególne oceny szkolne

dopuszczającą		dostateczną	dobłą	bardzo dobrą	celującą
Dział 1. Poznawanie przyrody (odpowiada treściom kształcenia z działów I częściowo II z Podstawy programowej kształcenia ogólnego)					
- wymienia źródła wiedzy o przyrodzie; - wymienia zmysły potrzebne do poznawania przyrody; - podaje przykłady obiektów, które można obserwować przez lupę. - podaje przykłady organizmów, obiektów i zjawisk, które można obserwować. - podaje przykłady pytań, na które można uzyskać odpowiedź, przeprowadzając doświadczenie przyrodnicze. - wyjaśnia, kiedy jest nam potrzebna znajomość kierunków świata, - wyznacza kierunki świata za pomocą gnomonu i Słońca. - wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>wschód Słońca</i>, <i>górowanie Słońca</i>, <i>zachód Słońca</i>. - wymienia daty rozpoczynające kalendarzowe pory roku; - wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>równonoc</i> i <i>przesilenie</i>.	- określa, co to jest przyroda; - podaje po dwa przykłady obserwacji przyrodniczych, w których wykorzystuje się lornetkę. - wymienia sposoby dokumentowania obserwacji przyrodniczej; - wymienia zasady bezpieczeństwa, których należy przestrzegać, prowadząc obserwacje przyrodnicze. - wymienia zasady, których należy przestrzegać, prowadząc doświadczenie. - posługuje się kompasem przy wyznaczaniu kierunków świata. - określa długość dnia (od wschodu do zachodu Słońca); - wyjaśnia pojęcie widnokregu.	- podaje przykłady obiektów, organizmów, które można obserwować przez mikroskop; - wyjaśnia, do czego jest potrzebna mapa, kompas i taśma miernicza. - wyjaśnia, co to jest obserwacja przyrodnicza. - wymienia punkty, które zawiera karta doświadczenia. - opisuje kierunki świata na różny kierunków; - określa kierunki świata w terenie. - analizuje zależności między długością cienia a wysokością Słońca nad widnokregiem. - rozpoznaje rysunki przedstawiające drogę Słońca w dniach rozpocz. pory roku; - wyjaśnia zależność między wysokością Słońca nad widnokregiem a długością cienia w różnych porach roku.	- wyjaśnia, co to są narządy zmysłów i jaka jest ich rola w poznawaniu przyrody. - opracowuje kartę obserwacji dowolnego obiektu. - podaje różnice między próbą badawczą a kontrolną w doświadczeniu. - opisuje sposoby wyznaczania kierunków świata w sytuacji, gdy nie ma przyrządów i gdy nie widać Słońca. - podaje zależności między wielkością widnokregu a wysokością, na jakiej znajduje się obserwator. - samodzielnie wykonuje rysunki przedstawiające drogę Słońca nad widnokregiem w dniach rozpoczęcia pór roku.	- wyjaśnia, jakie są źródła wiedzy o przyrodzie. - uzasadnia, dlaczego w doświadczeniu jest potrzebna próba kontrolna. - konstruuje kompas domowym sposobem według instrukcji - wyjaśnia, dlaczego droga Słońca nad widnokregiem odbywa się w cyklu dobowym. - wyjaśnia przyczyny występowania różnic w długości drogi Słońca nad widnokregiem, w zależności od pory roku.	

dopuszczającą		dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
Dział 2. Orientacja w terenie i pogoda (odpowiada treściom kształcenia z działów II (częściowo) i III z Podstawy programowej kształcenia ogólnego)					
• wyjaśnia, co to jest plan; • podaje przykłady zastosowania planów. • wymienia różnice między planem i mapą; • wymienia stałe elementy mapy; • odczytuje na mapie topograficznej, gdzie znajduje się np. las, szkoła, kościół. • wskazuje plany miast wśród innych map; • wymienia sytuacje życiowe, w których plan miasta jest niezbędny. • wymienia składniki pogody. • przyporządkowuje składniki pogody do urządzeń pomiarowych. • przedstawia składniki pogody za pomocą symboli graficznych. • wymienia niebezpieczeństwa związane z pogodą.	• rysuje proste plany małych przedmiotów w zeszycie, np. pudełka od zapalek; • wyjaśnia, dlaczego nie można narysować planu klasy bez zmniejszenia jej wymiarów. • rozpoznaje na mapie znaki topograficzne liniowe, powierzchniowe i punktowe, podaje ich przykłady. • rozpoznaje mapę topograficzną wśród innych map do wyboru. • odczytuje informacje z planu miasta i mapy topograficznej w podstawowym zakresie; • wskazuje ulice i określa kierunki, w których przebiegają, np. z północy na południe; • określa kierunki świata na mapie topograficznej i planie miasta. • opisuje poszczególne składniki pogody. • wymienia jednostki pomiaru składników pogody. • odczytuje składniki pogody z mapy pogody. • opisuje, jak należy zachować się podczas burzy.	• rysuje obiekty w podanych dowolnych zmniejszeniach, np. plan klasy, pokoju, ławki szkolnej. • określa kierunki świata na mapie topograficznej; • analizuje mapy topograficzne pod względem liczby zabudowań i innych elementów. • planuje trasę wycieczki po mieście lub po najbliższej okolicy z uwzględnieniem najciekawszych punktów lub punktów wskazanych przez nauczyciela. • rozróżnia opady i osady atmosferyczne. • odczytuje wartości składników pogody z urządzeń pomiarowych. • określa pogodę na podstawie mapy pogody wybranej części kraju. • opisuje, jak należy zachować się podczas wichury, ulewy i śnieżyicy.	• szacuje na podstawie pomiarów sali lekcyjnej, ile razy należy zmniejszyć długość i szerokość sali, aby jej plan zmieścił się na kartce. • planuje i opisuje trasę wycieczki, określając kierunki świata; • wyznacza trasę wędrówki, zgodnie z opisem na mapie topograficznej. • orientuje plan miasta i mapę topograficzną za pomocą kompasu i charakterystycznych punktów w terenie; • na podstawie prognozy pogody opisuje jej składniki. • na podstawie wartości poszczególnych składników pogody opisuje warunki pogodowe. • rozróżnia pory roku na podstawie wybranych map pogody. • opisuje zjawisko tęczy.	• wyciąga wnioski dotyczące zależności między zastosowanym pomniejszeniem obiektu a wielkością tego obiektu na planie. • podaje przykłady innych map (np. tematycznych) i opisuje ich zastosowanie. • szkicuje trasę ze szkoły do domu, uwzględniając kierunki świata, • przewiduje wartości składników pogody w zależności od sytuacji opisanych przez nauczyciela. • przedstawia mapę pogody na podstawie prognozy słownej. • opisuje zasadę działania piorunochronu.	

dopuszczającą		dostateczną	dobłą	bardzo dobrą	celującą
Dział 3. Ja i moje ciało (odpowiada treściom kształcenia z działu IV z Podstawy programowej kształcenia ogólnego)					
• podaje przykłady narządów w organizmie człowieka oraz ich funkcje. • wymienia funkcje szkieletu; • wskazuje na planszy podstawowe części szkieletu; • określa rolę układu mięśniowego w organizmie. • omawia rolę układu pokarmowego. • omawia rolę układu oddechowego. • wymienia główne funkcje krwi. • wskazuje na planszy układ nerwowy; • nazywa podstawowe elementy układu nerwowego. • wskazuje różnice w budowie komórki jajowej i plemnika, • podaje nazwy poszczególnych elementów budowy układu rozrodczego kobiety i układu rozrodczego mężczyzny. • opisuje zmiany zachodzące w organizmach dziewcząt i chłopców w okresie dojrzewania. • wymienia zmysły człowieka i wskazuje je na własnym organizmie; • podaje podstawowe zasady dbania o słuch i wzrok. • podaje zasady pielęgnacji skóry, włosów, zębów i paznokci.	• wskazuje, że podstawowym elementem budującym organizm jest komórka; • wymienia główne układy narządów organizmu człowieka. • wskazuje dwa przeciwstawnie działające mięśnie, np. zginacz i prostownik przedramienia; • wskazuje na schematach budowy układ pokarmowy. • wskazuje na schematach budowy układ oddechowy • omawia rolę serca. • omawia rolę układu nerwowego w funkcjonowaniu organizmu. • określa rolę układu rozrodczego kobiety i mężczyzny. • wyjaśnia, na czym polega dojrzewanie dziewcząt i chłopców. opisuje rolę poszczególnych zmysłów w odbieraniu wrażeń ze środowiska zewnętrznego; • uzasadnia, dlaczego nie należy słuchać zbyt głośnej muzyki oraz korzystać zbyt długo z telefonów komórkowych. • omawia znaczenie czystości odzieży, obuwia, bielizny dla utrzymania zdrowia; • podaje przykłady ubioru dostosowanego do pory roku i rodzaju pracy.	• omawia funkcje układów narządów w organizmie. • wymienia elementy składowe szkieletu człowieka; • wskazuje główne mięśnie organizmu człowieka. • opisuje ogólnie przebieg procesów zachodzących w przewodzie pokarmowym człowieka. • uzasadnia, dlaczego oddychanie przez nos jest zdrowsze niż przez usta. • opisuje rodzaje naczyń krwionośnych. • omawia części układu nerwowego. • wskazuje na planszy rozmieszczenie narządów rozrodczych kobiety i mężczyzny. • wskazuje czynniki wpływające pozytywnie i negatywnie na rozwój organizmu w okresie dojrzewania. • wyjaśnia, co to znaczy, że zmysły ulegają adaptacji; • wymienia substancje wydalone i wydzielane przez skórę. • opisuje poprawne zasady mycia zębów.	• rozpoznaje położenie układów i narządów na rycinach anatomicznych. • wyjaśnia, dlaczego mięśnie muszą pracować parami. • wymienia rodzaje zębów człowieka i podaje ich funkcje. • opisuje proces wymiany gazowej zachodzący w płucach. • na podstawie ryciny omawia budowę serca. • wymienia funkcje, mózgu • określa rolę narządów w układzie rozrodczym męskim i żeńskim. • charakteryzuje etap dojrzewania. • uzasadnia, że zmysły chronią organizm przed niebezpiecznymi czynnikami zewnętrznymi. • wyjaśnia, dlaczego przestrzeganie higieny osobistej jest obowiązkiem każdego człowieka.	• opisuje hierarchiczność struktury organizmu. • omawia budowę i funkcjonowanie stawu. • opisuje rolę ślinianek, wątroby i trzustki. • wykazuje związek między budową a rolą krtani. • wyjaśnia, dlaczego krążenie krwi jest warunkiem życia człowieka. • uzasadnia, dlaczego układ nerwowy odgrywa kluczową rolę w organizmie. • uzasadnia przystosowani układu rozrodczego męskiego i żeńskiego do pełnionych funkcji. • wyjaśnia, co to znaczy, że na dojrzewanie mają wpływ hormony. opisuje rolę mózgu w odbieraniu wrażeń ze środowiska •	

dopuszczającą		dostateczną	dobłą	bardzo dobrą	celującą
Dział 4. Ja i moje otoczenie (odpowiada treściom kształcenia z działu V z Podstawy programowej kształcenia ogólnego)					
	- wymienia trzy podstawowe grupy ciał stałych w zależności od ich właściwości fizycznych. - odróżnia środki szkodliwe po oznaczeniach na opakowaniu lub etykiecie. - wskazuje sposoby postępowania podczas opatrywania otarcia lub skaleczenia; - opisuje sposoby zabezpieczania ciała przed skutkami nadmiernego promieniowania słonecznego. - wyjaśnia, co to są choroby zakaźne; - opisuje podstawowe sposoby zapobiegania chorobom zakaźnym. - wymienia typowe objawy alergii; - opisuje zachowania chroniące człowieka przed zakażeniem się grzybicą. - wskazuje sposoby odmawiania propozycjom picia alkoholu, palenia tytoniu i zażywania narkotyków. - wymienia podstawowe zasady zdrowego stylu życia; - podaje przykłady potraw, których powinna się wystrzegać osoba prowadząca zdrowy styl życia; - wymienia czynniki mające szkodliwy wpływ na organizm człowieka.	- wymienia trzy stany skupienia substancji. - na podstawie instrukcji omawia sposób posługiwania się środkami czystości. - podaje przyczyny uszkodzeń skóry; - opisuje objawy złamania kości. - uzasadnia konieczność zasięgnięcia porady lekarskiej w przypadku zachorowania na chorobę zakaźną; - podaje przykłady chorób zakaźnych człowieka i dróg zakażenia się nimi. - podaje przykłady zwierząt jadowitych. - wymienia sytuacje, w których należy powiedzieć <i>nie</i>; - wyjaśnia, co to jest uzależnienie. - opisuje zasady zdrowego stylu życia; - wyjaśnia, dlaczego należy zachować postawę asertywną w sytuacji bycia namawianym do zapalenia papierosa, wypicia alkoholu lub spróbowania narkotyków.	- opisuje trzy stany skupienia substancji w zależności od ułożenia drobin oraz możliwości ich przemieszczania się. - uzasadnia celowość umieszczania symboli ostrzegawczych na produktach szkodliwych. - podaje zasady właściwego postępowania w wypadku pogryzienia przez zwierzę. - wskazuje przykłady chorób bakteryjnych i wirusowych; - uzasadnia celowość wykonywania szczepień ochronnych. - podaje przykłady roślin mogących wywołać alergię u ludzi. - podaje przykłady zachowań asertywnych wobec presji otoczenia; - wyjaśnia, dlaczego znajomości zawarte przez internet mogą być niebezpieczne. - uzasadnia stwierdzenie: <i>Ruch i umiejętność odpoczynku są bardzo ważne dla organizmu.</i>	- uzasadnia, dlaczego przykładowe ciało zostało wykonane z danej substancji. - interpretuje szkodliwość produktu oznaczonego kilkoma piktogramami ostrzegawczymi. - podaje różnice między zwinięciem a złamaniem; - wyjaśnia, dlaczego nie należy opalać się bez właściwego zabezpieczenia skóry. - opisuje objawy wybranych chorób zakaźnych. - wyjaśnia, dlaczego w kontaktach ze zwierzętami należy zachować szczególną ostrożność. - opisuje skutki działania nikotyny na organizm człowieka. - wyjaśnia, dlaczego bycie życzliwym dla innych ma wpływ na zdrowie człowieka; - uzasadnia stwierdzenie: <i>Zdrowie w dużej mierze zależy od nas samych.</i>	- opisuje właściwości ciała w zależności od rodzaju substancji, z jakiej zostało wykonane. - określa szkodliwe dla zdrowia skutki działania preparatów drażniących, żrących, wybuchowych i toksycznych. - wymienia rodzaje uszkodzeń ciała i opisuje sposoby udzielania pierwszej pomocy. - omawia ogólnie zasadę działania szczepionki. - wyjaśnia, co oznaczają pojęcia: <i>alergia, alergolog.</i> - uzasadnia konieczność zachowania postawy antyalkoholowej i antynikotynowej. - wyjaśnia, jak rozumie stwierdzenie: <i>Wytyczaj sobie realistyczne cele życiowe</i>

dopuszczającą		dostateczną	dobłą	bardzo dobrą	celującą
Dział 5. Środowisko przyrodnicze najbliższej okolicy (odpowiada treściom kształcenia z działu VI z Podstawy programowej kształcenia ogólnego)					
• podaje przykłady elementów przyrody żywej i nieożywionej; • wymienia rodzaje skał (lite, luźne i zwięzłe). • wymienia formy ukształtowania terenu; • wskazuje, które z form są wklęsłe, a które wypukłe • wymienia najważniejsze cechy środowisk lądowych. • rozpoznaje pospolite drzewa, krzewy i rośliny zielne występujące • rozpoznaje pospolite zwierzęta • wyjaśnia, co to jest las; • wymienia funkcje lasu; • podaje podstawowe zasady zachowania się w lesie. • wymienia warstwy roślinności w lesie; • podaje przykłady grzybów jadalnych i trujących. • rozróżnia cudzożywny i samożywny sposób odżywiania się organizmów. • podaje przykłady wykorzystywania łąk przez człowieka. • wymienia produkty otrzymywane z poszczególnych zbóż; • wymienia produkty otrzymywane z ziemniaków i buraków cukrowych. • wymienia wody występujące w najbliższej okolicy; • podaje przykłady wód płynących i stojących.	• odróżnia skały lite od pozostałych, rozpoznaje granity i piaskowce. • rozpoznaje na ilustracjach i nazywa poszczególne formy ukształtowania terenu. • podaje przykłady sposobów przetrwania zimy przez rośliny i zwierzęta. • wskazuje różnice między drzewem iglastym a drzewem liściastym; • wyjaśnia, czym różni się drzewo od krzewu i rośliny zielnej; • wskazuje pień i koronę drzewa. • podaje przykłady roślin poszczególnych warstw lasu. • podaje przykłady znaczenia roślin w przyrodzie i życiu człowieka. • rozpoznaje typowe rośliny łąkowe. • rozpoznaje zboża uprawiane w Polsce; • nazywa rośliny oleiste; • podaje przykłady roślin warzywnych. • podaje przykłady zbiorników sztucznych i naturalnych; • omawia wykorzystanie wód płynących i stojących. • wskazuje przystosowania ryb do życia w środowisku wodnym. • podaje przykłady słodkowodnych zwierząt (innych niż ryby) żyjących w Polsce.	• rozpoznaje w krajobrazie elementy przyrody żywej i nieożywionej; • charakteryzuje różne rodzaje skał i rozpoznaje je; • wyjaśnia, co to są surowce mineralne, podaje ich podział. • wskazuje i nazywa elementy pagórka; • rozpoznaje zbocza łagodne i strome; • wyjaśnia różnice między lasem liściastym, iglastym i mieszanym. • opisuje temperaturę powietrza, wilgotność i nasłonecznienie w warstwach lasu; • uzasadnia, że człowiek jest organizmem cudzożywym. • uzasadnia, że budowa roślin stanowi przystosowanie do samożywego odżywiania . • rozpoznaje zwierzęta na łące. • określa cel tworzenia pól uprawnych; • wyjaśnia pojęcia: <i>bagno, staw, jezioro</i>; • wyjaśnia, co to jest źródło i ujście rzeki; • wykazuje różnice w warunkach życia w wodzie i na lądzie. • omawia strefy występowania roślin w jeziorze.	• podaje przykłady gospodarczego wykorzystania surowców mineralnych; • podaje przykłady surowców jubilerskich. • podaje, które rośliny są nazywane bylinami. • wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>buczyna, bór, las mieszany</i>. • wyjaśnia, dlaczego rośliny runa leśnego kwitną wczesną wiosną; • wyjaśnia znaczenie ściółki leśnej dla życia w lesie. • uzasadnia, że rośliny to organizmy samożytne. • wskazuje różnice między polem uprawnym a łąką; • opisuje wykorzystanie i zastosowanie roślin włóknodajnych. • rozpoznaje w terenie wody powierzchniowe w najbliższej okolicy; • wyjaśnia, co to jest nurt rzeki; • opisuje naturalne i sztuczne zbiorniki wodne i rozpoznaje je w terenie. • opisuje ogólnie proces wymiany gazowej u ryby. • określa, czym jest plankton	• dokumentuje skały w najbliższej okolicy • charakteryzuje formy ukształtowania terenu; • rozpoznaje formy terenu i wykonuje ich dokumentację fotograficzną. • prezentuje opracowany regulamin zachowania się w lesie. • omawia rośliny w warstwach lasu. • opisuje proces fotosyntezy. • wyjaśnia, co to są rośliny zbożowe, okopowe, oleiste. • opisuje skutki powodzi; • opisuje działalność rzeki • wyjaśnia zasadę działania pęcherza pławnego. • na przykładach przedstawia przystosowania roślin do życia w wodzie.	

dopuszczającą		dostateczną	dobłą	bardzo dobrą	celującą
Dział 6. Krajobraz najbliższej okolicy (odpowiada treściom kształcenia z działu VII z Podstawy programowej kształcenia ogólnego)					
	• opisuje dzisiejszy wygląd krajobrazu w mieście i na wsi; • wymienia obiekty budowlane wykonane przez człowieka wpływające na krajobraz. • wymienia składniki krajobrazu wiejskiego i miejskiego. • podaje przykłady krajobrazów antropogenicznych; • wymienia składniki krajobrazu antropogenicznego w najbliższej okolicy. • wymienia składniki krajobrazu najbliższej okolicy. • wymienia formy ochrony przyrody w Polsce; • podaje przykład parku narodowego położonego najbliżej miejsca zamieszkania i wskazuje go na mapie; • opisuje podstawowe zasady zachowania się na terenie parku narodowego; • podaje możliwości ochrony przyrody przez ucznia klasy 4.	• opisuje, jak wyglądał krajobraz przed setkami lat (na podstawie ryciny) i czym zajmowali się ludzie; • omawia, jakie zmiany krajobrazu następowały w ciągu stuleci pod wpływem działalności człowieka. • charakteryzuje krajobraz wiejski i miejski. • opisuje elementy krajobrazu antropogenicznego w najbliższej okolicy. • rozróżnia aktualne i dawne elementy krajobrazu najbliższej okolicy. • charakteryzuje sposoby ochrony przyrody w Polsce, • wyjaśnia co oznacza skrót LOP.	• wyjaśnia, dlaczego krajobrazów naturalnych na Ziemi jest niewiele; • porównuje krajobraz miejski i wiejski; • opisuje krajobrazy zdewastowane przez człowieka, np. tereny kopalń odkrywkowych. • uzasadnia zależność krajobrazu rolniczego od pór roku. • opisuje wybrany typ krajobrazu antropogenicznego. • opisuje krajobraz najbliższej okolicy. • podaje przykłady rezerwatów przyrody i pomników przyrody w Polsce; • wskazuje miejsca w najbliższej okolicy zasługujące na ochronę i uzasadnia swój wybór.	• podaje przykłady krajobrazów naturalnych i uzasadnia ich zakwalifikowanie do danego typu krajobrazów; • wyjaśnia, dlaczego krajobraz rolniczy zalicza się do krajobrazów częściowo przekształconych. • porównuje krajobrazy rolnicze nizinne i górskie; • porównuje krajobrazy dużego i małego miasta. • uzasadnia przywracanie wartości użytkowych i przyrodniczych terenom zdegradowanym. • wyjaśnia pochodzenie nazwy swojej miejscowości. • opisuje zadania szkolnego koła Ligi Ochrony Przyrody.	• podaje przykłady zmian krajobrazu na skutek gwałtownego rozwoju przemysłu w XIX w.; • wyjaśnia, na czym polega rekultywacja krajobrazu. • definiuje pojęcia: <i>krajobraz rolniczy</i> i <i>krajobraz miejski</i>. • wyjaśnia różnice między pojęciami <i>rewitalizacja</i> i <i>rekultywacja</i>. • prezentuje krajobraz okolicy na nośnikach cyfrowych. • uzasadnia, że ochrona przyrody ma w Polsce długą tradycję.